

Eesti Keskkonnajuhtimise Assotsiatsiooni teabeleht ilmub kolm korda aastas ning on mõeldud assotsiatsiooni liikmete ja laiemale üldsuse teavitamiseks EKJA tegevusest ja keskkonnajuhtimisest.

SISUKORD

LK 2

EKJA ETTEVÕTE

Sirje Siim. Eesti Energia Iru Elektriijaam sai teise ettevõttena Eestis EMAS-tunnistuse

ISO 14001 STATISTIKA

LK 3

Keskkonnajuhtimisalase teabe ettevõtetele parema kättesaadavuse tagamise projekt HERMES II

LK 4–6

UUDISEID EUROOPAST

LK 7

Valdur Lahtvee. Eesti lähiaja energia-tulevik – taastuv või radioaktiivne?

LK 8–9

Viire Viss. Euroopa Ühenduse ökomärgise taotlemine Eestis

LK 10

Keskkonnavastustuse seaduse eelnõu. Uued keskkonnavalased õigusaktid

LK 11

Evelin Urbel-Piirsalu. Jätkusuutlik ettevõtetus – ainuke võimalus püsima jääda. Jätkusuutliku ettevõtluse koolitus 21. novembril

LK 12

TRÜKISED

Ülevaade keskkonnamõju hindamise praktikast Eestis

MIS TEHTUD, MIS TEOKSIL

Sügiseseid tervitused!

Puudelt langeb lehti, teie lauale aga langeb seekord eelnevatest EKJA teabelehtedest märksa mahukam – järjekorras juba kaheksas – teabeleht. Sama mahukad töötavad tulla vähemalt neli järgmist teabelehte. Selle eest tuleb tänada Euroopa Liidu Leonardo da Vinci programmi raames läbiviidavat rahvusvahelist HERMES II projekti, mille eesmärk on tagada ettevõtetele keskkonnajuhtimisalase teabe parem kättesaadavus. Projekti üks tegevus on EKJA teabelehega integreeritud keskkonnajuhtimisalase teabelehe väljaandmine (vt lk 3).

Käesolevast teabelehest alates hakkab ilmuma rubriik *EKJA ettevõtte*, mille eesmärk on tutvustada ühe EKJA liikmesettevõtte keskkonnaga seotud tegevust. Seekord tutvustatav ettevõtte on Eesti Energia Iru Elektriijaam ning nende EMAS-i määruse kohase Euroopa keskkonnajuhtimis- ja -auditeerimissüsteemi registreeringu saamine. EKJA õnnitlused Eesti teisele EMAS-i ettevõttele!

Käesolevas ja ka järgmistes numbrites pöörab teabeleht enam tähelepanu Euroopas toimuvale keskkonnajuhtimisalasele tegevusele, mis mõjutab ka meie ettevõtjaid. Saame lühiülevaate keskkonnatehnoloogiate tegevuskavast (ETAP), muutuvast kemikaalide

klassifitseerimise korraldusest, aruteludest taastuvenergiaallikate teemal, Euroopa keskkonnasõbralike ettevõtete konkursi 2006 tulemustest ja muustki. Pikem ülevaade antakse Euroopa Ühenduse ökomärgise taotlemise võimalusest Eestis. Igas teabelehes hakkab ilmuma ka rubriik, kus tutvustatakse uusi Eesti keskkonda ja ettevõtteid puudutavaid õigusakte, eelnõusid, arengu- ja tegevuskavasid.

Ise võtan sõna südamelähedasel energeetikateemal, arutledes võimalike energiaallikate kasutuselevõtu plusside ja miinuste üle ning pakkudes oma poolse visiooni energiaallikate mõistliku jaotuse kohta Eestis.

Edumeelse ettevõtte juhtimisega seoses ei räägita ammu enam ainult kvaliteedist ja/või keskkonnajuhtimisest. Oluline on kogu ettevõtte tasakaalustatud toimimine, arvestades majandus-, keskkonna- ja sotsiaalküsimusi. Ettevõtete juhid on oodatud osalema 21. novembril toimuvale jätkusuutliku ettevõtte seminarile, mis peaks andma häid ideid jätkusuutliku ettevõtte juhtimiseks (lk 11).

Põnevat lugemist!

Valdur Lahtvee
EKJA juhatause esimees

Küllastage EKJA kodulehte www.ekja.ee

Trükitud looduslike õlide ja vaikude baasil valmistatud värvidega 100% taastoodetud paberile Cyclus Offset, millele on omistatud Euroopa Ühenduse ökomärgis. ©TRIIP 2006

KONTAKTID:

Eesti Keskkonnajuhtimise Assotsiatsioon

Pk 160, 10502 Tallinn

Tel: +372 627 6100

Faks: +372 627 6101

E-post: ekja@ekja.ee

www.ekja.ee

International Network for
Environmental Management

EKJA ETTEVÕTE

Eesti Energia Iru Elektriijaam sai teise ettevõttena Eestis EMAS-tunnistuse

Sirje Siim, Eesti Energia keskkonnakaitse osakonna spetsialist

2. oktoobril väljastas Keskkonnaministeerium OÜ-le Iru Elektriijaam keskkonnajuhtimis- ja -auditeerimissüsteemi (EMAS) registreerimistunnistuse. Iru Elektriijaam on teine Eesti ettevõtte, kellele taoline tunnistus väljastati.

Euroopa Liidu keskkonnajuhtimis- ja -auditeerimissüsteem (EMAS) on keskkonnajuhtimisvahend, mille eesmärk on motiveerida organisatsiooni parandama oma keskkonnategevuse tulemuslikkust. EMAS-i alus on Euroopa Liidu määrus, mis põhineb suures osas rahvusvahelisel keskkonnajuhtimissüsteemi standardil ISO 14001.

Iru EJ registreerimisinfo avaldatakse peagi Keskkonnaministeeriumi Info- ja Tehnokeskuse keskkonnainfo veebilehel ning andmed saadetakse ka Euroopa Komisjonile, kes omakorda lisab Iru EJ üleeuroopalisse andmebaasi.

EMAS-i töendamise viis Iru Elektriijaamas läbi AS Metrosert. Selle töö tulemusena

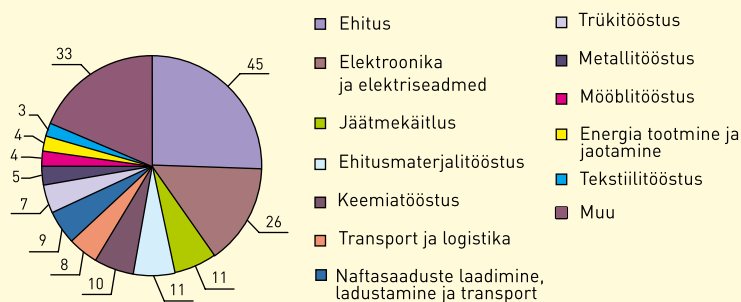
toimus töendaja AS Metrosert edukas akrediteerimine. EMAS-i töendamine koosnes keskkonnajuhtimissüsteemiga seotud dokumentide läbivaatamisest ja keskkonnanaruandes esitatud andmete põhjalikust kontrollist. Elektriijaama ülevaatus toimus eelnenud ISO 14001:2004 järelevalveauditi käigus.

Lisaks standardi nõuete täitmisele koostati elektriijaama keskkonnanaruanne 2004–2005 majandusaasta kohta. Aruande kinnitas töendaja ja registreeris pädev asutus – Keskkonnaministeeriumi Info- ja Tehnokeskus. Aruanne avalikustatakse Iru

EJ internetilehel <http://www.iruenergia.ee>. Keskkonnanaruannet ajakohastatakse ja kinnitatakse igal aastal.

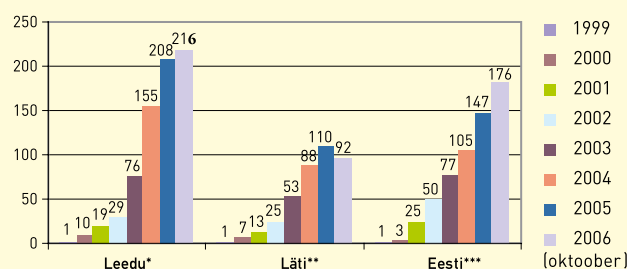
Seoses EMAS-i tunnistuse saamisega ütles Iru Elektriijaama direktor Toomas Niinemäe: “Iru EJ keskkonnakaitse eesmärk on tagada ettevõtte stabiilne areng, järgides säästva arengu põhimõtteid. Oma tegevuse keskkonnamõju püüame vähendada avatud ja usaldusväärse koostöös kõigi huvitatud osapooltega. Keskkonnakaitse on integreeritud ettevõtte majandustegevusse ning kuulub võrdväärse osana ettevõtte juhtimissüsteemi.”

ISO 14001 sertifikaadid tegevusalade kaupa

Eesti Kvaliteediühingu kodulehe (www.eaq.ee) andmetel (oktoober 2006).

ISO 14001 juurutanud ettevõtete arv Balti riikides (1999–2006 oktoober)

* Leedu Standardinõukogu: www.lsd.lt

** Läti Kvaliteediühing: www.lka.lv

*** Eesti Kvaliteediühing: www.eaq.ee

KESKKONNAJUHTIMISALASE TEABE ETTEVÕTETE PAREMA KÄTTESAADAVUSE TAGAMISE PROJEKT HERMES II

Karin Kilk, *Säästva Eesti Instituut, keskkonnakorralduse programm*

HERMES II

Ettevõtted peavad suutma sammu pida da kiirelt uuenevate keskkonnanõuetega ning tulema toime piirangutega õigusloomes. Selleks et püsida konkurentsivõimelisena, on ülimalt tähtis, et ettevõtted teaksid, millised keskkonnakorralduslikud võimalused ja õigused neile avanevad. Kui suured rahvusvahelised ettevõtted saavad mitmekülgset koolitust kallilt konsultantfirmadelt või ülikoolidelt, siis väikesed ja keskmise suurusega ettevõtted (VKE-d) ei saa seda tihtipeale endale lubada. Samal ajal kui Euroopa Liidus nõutakse keskkonnakaitse eesmärgil pidevat keskkonnanõu loome karmistamist, ei panda pahatihti piisavalt rõhku ettevõtete abistamisele parimate võimalike lahenduste otsimisel. Kahjuks kannatavad selle all peamiselt uued liikmesriigid ja VKE-d.

2005. aasta novembris algas Euroopa Liidu Leonardo da Vinci programmi rahastatav rahvusvaheline projekt HERMES II (*Health-Environment-Risk Managers Educational Support*), mille eesmärk on aidata kaasa ettevõtete ja huvigruppide keskkonnateadlikkuse tõstmisele. Projekti läbiviija Eestis on SEI-Tallinn ning partnerid Poola, Tšehhi, Läti, Leedu ja Iirimaa organisatsioonid. Projekt kestab 2007. aasta lõpuni.

Projekti eesmärgini jõudmiseks viiakse läbi neli olulist tegevust: luuakse internetiportaali, antakse välja keskkonnajuhtimisalast teabelehte, koostatakse internetipõhine e-õppe programm ning levitatakse keskkonnajuhtimisalast infot kõigile huvirühmadele kogu projekti jooksul. Ettevõteteid on vaja pidevalt teavitada ja keskkonnanõu teabega kursis hoida.

Projekti sihtgrupp on ettevõtted, eelkõige väikesed ja keskmise suurusega ettevõtted. Suur osa projekti tulemustest võib osutada kasulikuks nii ametnikele, üliõpilastele kui ka töötajatele, kes soovivad end tööturul konkureerimise eesmärgil harida. Traditsioonilise haridussüsteemi kitsaskohad täiendõppe puhul on nt aja- ja ressur-

sinappus ning distants õpiasutusest. Ettevõtete töötajad on sageli hõivatud oma igapäevatööga ning vajavad täiendõppeks ja teabe kättesaamiseks paindlikumaid mooduseid. HERMES II projekt püüab oma tegevuses neid kitsaskohti leevendada.

Projekti käigus loodud **inetnetiportaali** www.eco-net.ee kätkeb ülevaadet olulistest keskkonnateemadest, viitab asjakohastele õigusaktidele ja uudistele ning jagab teavet toimuvatest koolitustest, seminaridest, trükistest jms. Samuti toimib foorum, mille eesmärk on anda portaalkäitajatele võimalus omavahel suhelda ja seeläbi tekkinud küsimustele hõlpsamini vastuseid leida. Teemad, mida portaali lihtsalt ja praktiliselt lahtiseletatuna sisaldab, on tootega seotud keskkonnajuhtimisvahendid (olelusringi hindamine, ökomärgised, keskkonnadeklaratsioonid), keskkonnajuhtimissüsteemid (ISO 14001, EMAS), keskkonnalaad (liht-, kompleks-, eri-, erakorralised laad), keskkonnanõu andlus. Lisaks viidatakse sertifitseerijatele ja konsultatsioonifirmadele, kelle teenuseid ettevõtjad võivad kasutada. Portaal on mõeldud eelkõige ettevõtetele ja keskkonnajuhtimisega seotud huvilistele, kuid vajalikku infot leiavad sealt ka teised huvirühmad. Portaal koondab ka muud HERMES II projekti tulemusi – teabelehed ja ligipääsu e-õppe programmile. Samasugused portaaliid on loonud ka Poola, Läti, Leedu ja Tšehhi partnerid.

E-õppe programm käivitub 2007. aasta mais. E-õppe programmi eesmärk on võimaldada internetipõhist täiendõpet igaühele, kes soovib laiendada oma keskkonnajuhtimisalaseid teadmisi. Programm koosneb kolmest õpimoodulist, mida saab läbida eraldi, kuid mis koos moodustavad terviku keskkonnajuhtimissüsteemi raken-

damiseks ettevõttes. Esimene moodul annab juhiseid, kuidas alustada keskkonnajuhtimissüsteemi loomist ettevõttes ning kuidas koostada esmane keskkonnanõuavaatus. Teine moodul annab ülevaate keskkonnajuhtimissüsteemi rakendamisest. Kolmas moodul tutvustab ettevõtete keskkonnanõuavaate koostamist ja selle elemente. Õpimoodulite loomisel on järgitud ISO 14001 ja EMAS-i keskkonnajuhtimissüsteemide ülesehitust. Õpimoodulid sisaldavad ülesandeid, harjutusi, linke, interaktiivseid lahendusi jms, et muuta õpiprotsess atraktiivseks ja huvitavaks. Õpimoodulite valmimisel viiakse läbi katseõpikursus, et veenduda moodulite kvaliteetsuses.

Nii nagu portaali puhul, on ka kord kvartalis ilmuv **teabelehe** eesmärk levitada keskkonnajuhtimisteavet ja suunata see projektis määratud sihtgruppidele – ettevõtetele, erialaliitustele, ametkondadele. Erinevus portaaliga võrreldes seisneb eelkõige selles, et kui viimast kasutatakse pigem konkreetse info otsimiseks-leidmiseks, siis teabelehe kaudu jõuab lugejani laiem teave. Teabeleht ilmub integreeritult koos Eesti Keskkonnajuhtimise Assotsiatsiooni (EKJA) teabelehega, milles avaldatakse nii kohalikku kui rahvusvahelist keskkonnajuhtimisalast teavet. Eraldi sektsioonina hakkavad ilmuma nn Euroopa uudised, mis annavad ülevaate olulistest keskkonnanõu ja ettevõtlusega seotud tegevusest Euroopa Liidus (vt lk 4–6).

Projekti tegevuste ja tulemuste **pidev levitamine** loob eelduse keskkonnajuhtimisalaste teadmiste paranemiseks ettevõtetes ja kogu ühiskonnas ning aitab keskkonnaküsimustega edukamalt hakkama saada. Projekti edukuse mõõt on portaali pidevalt kasutajate arv ning e-õppe programmi läbinud täiendõppurite rahulolu.

Education and Culture

Leonardo da Vinci

ECO-NET.EE

Jätkusuutliku ettevõtja teabeallikas

UUDISEID EUROOPAST

EUROOPA LIIDU KESKKONNATEHNOLOOGIATE TEGEVUSKAVA

2003. aasta oktoobris võttis Euroopa Nõukogu kohustuse muuta Euroopa Liidu majanduskasv sõltumatuks keskkonnan-ressursside kasutamisest ja keskkonnan-seisundi halvenemisest, kasutades selle eesmärgi saavutamiseks keskkonnatehnoloogiaid. Euroopa Komisjon võttis 2004. aasta 28. jaanuaril vastu keskkonnatehnoloogi-ate tegevuskava (*Environmental Technologies Action Plan, ETAP*), mis vastavalt Lissaboni strateegiale arendaks ja edendaks tehnoloogi-ate kasutamist ettevõtte konkurentsivõime tõstmiseks ning samas parandaks ka Euroopa keskkonnan-seisundit.

ETAP-i edukamaks rakendamiseks asutati töörühm (*High Level Working Group, HLWG*), mis juhib koostööd kavasa-osalajate vahel. Töörühm koosneb liikmesriikide esindajatest ning ETAP-i rakendamise eest vastutavate Euroopa Komisjoni teenistus-
test (Keskkonna Peadirektoraat ja Teadus-

Lisateave:

Euroopa Liidu ETAP koduleht:

http://ec.europa.eu/environment/etap/index_en.htm

Eestis: Jüri Truusa, Keskkonnaministeeriumi keskkonnakorralduse ja -tehnoloogia osakonna nõuniku kt, juri.truusa@envir.ee, tel: 626 2981

UUDISEID EUROOPAST

uringute Peadirektoraat).

ETAP sisaldab üheksat peamist tegevust, mis on koondunud kolme põhisuuna alla:

- teadusuuringute tulemuste jõudmine ettevõtlusse ja turule
- turusituatsiooni parandamine
- üleilmne lähenemine

Euroopa Liidu liikmesriike kutsuti üles koostama nn rahvuslikke teekaarte, mis looksid aluse strateegi-ate ja tegevuskava-ade muutmiseks keskkonnatehnoloogi-ate edendamise osas. Teekaartide eesmärk on keskkonnatehnoloogi-ate alase teabe, uuenduste ja parima praktika kogumuste vahetamine teiste liikmesriikidega. Vanades liikmesriikides valmisid rahvuslikud teedekaardid 2005. aasta lõpuks ning need on avaldatud ETAP-i koduleheküljel. Eestis on keskkonnatehnoloogilise tegevuskava väljatöötamise algatusrühm tööd alustanud ning Eestis on esindatud Euroopa Komisjoni kõrgtaseme ETAP-i töörühmas.

Euroopa Komisjon annab välja ETAP-i teabelehte, mis sisaldab valikut viimastest ETAP-i uudistest, mainib toimuvaid asjakohaseid üritusi ning kutsub üles ettepanekute tegemisele. Infoleht keskendub liikmesriikide keskkonnatehnoloogi-ate algatuste tutvustamisele Euroopa tasandil. Uudislehe tellimine on tasuta, kontaktaadress ja registreerumine: env-technology@ec.europa.eu.

UUDISEID EUROOPAST

EUROOPA LIIDU ARUTELU TAASTUVATE ENERGIAALLIKATE TEEMAL

Pärast EL-i biomassi tegevuskava ning bio-kütuste direktiivi loomist (praeguseks mõlemad lõpetatud) on Euroopa Liit algatanud avaliku arutelu taastuvenergiat tarbivate kütte- ja jahutussüsteemide propageerimiseks. Avaliku arutelu eesmärk on leida ja rakendada kõigis poliitikates ja strateegi-ates uusi ja uuenduslikke ideid, et tagada kütte- ja jahutussüsteemide päritolu taastuvatest energiaallikatest. Vaatluse all on kõik võimalikud taastuvad energiaallikad, mida saab kasutada kütmiseks ja jahutamiseks: päikeseenergia, geotermiline energia ja soojuspumbad, biomass jms, lisaks ka meetmed ja poliitikad, et hinnata nende potentsiaali. Kaasatud on nii avalik sektor, tööstus, energiatootjad ja -levitajad, kolmas sektor kui ka kodumajapidamised. Hinnatakse erinevate taastuvate energiaallikate kasutuse mõttekust ning tõhusust.

Avaliku arutelu käigus on oodatud igasugused ettepanekud ja näited, mis annaksid võimalikult palju informatsiooni taastuvate energiaallikate kasutuselevõtu kulude, kasu, takistuste, võimaluste jms kohta. Samuti on oodatud ettepanekud meetmete rakendamise taseme kohta seal, kus rakendus peaks aset leidma (kohalik, piirkondlik, liikmesriigid, EL).

Lisateave:

Euroopa Liidu uute ja taastuvate energiaallikate koduleht:

http://ec.europa.eu/energy/res/consultation/heating_cooling_en.htm

EUROOPA ÜHENDUSE ÖKOMÄRGISE – LILLEKESE – NÄDAL

9. kuni 15. oktoobrini toimusid 8 Euroopa Liidu liikmesriigis Euroopa Ühenduse ökomärgise nädala üritused. Kampaanias osalesid Tšehhi, Malta, Itaalia, Taani, Portugal, Hispaania, Soome ja Läti. Terve sügise jooksul on samasuguse tegevusega seotud mitmed teised riigid, nagu Belgia,

Prantsusmaa, Holland, Ungari, Inglismaa. EÜ ökomärgist propageeriva nädala üritused hõlmasid nii seminare, ajakirjade väljaandmist, võistlusi Internetis, moeetendusi, ettevõtete külastusi kui ka muid tegevusi. Näiteks Maltal viidi poodides läbi ökomärgist tutvustav kampaania ning Lätis korral-

dati internetipõhine võistlus "Leia ökomärgis!". Ökomärgise nädala peamine eesmärk oli huvirühmade – tootjate, jaemüüjate, tarbijate, keskkonnaorganisatsioonide kaasamine ökomärgisega seotud diskussioonidesse.

Lisateave: EÜ ökomärgise koduleht:

<http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/>

UUDISEID EUROOPAST UUDISEID EUROOPAST UUDISEID EUROOPAST

VESI KUI ELULISELT TÄHTIS KAUP

Enne Stockholmi Maailma Veenädalat 2006 koostasid tööstuse ja keskkonnaorganisatsioonide esindajad kaks raportit, milles kutsuti ettevõtteid ja valitsusi üles arvestama oma strateegiates ja poliitikas vee suurt majanduslikku väärtust.

Maailma säästva arengu nõukogu (*World Business Council for Sustainable Development, WBCSD*) esimese raporti – vee tulevikustsenaariumid aastaks 2025 – kohaselt põhjustab vee nappus tõsiseid kliimamuutusi. Vaatluse all on kolm võimalikku tulevikustsenaariumi. Käsitletakse ettevõtluse jätkusuutliku veemajanduse võimalusi, sealhulgas pööratakse tähelepanu uuenduslikele veesäästumeetmetele ning veevarustuse ja vee kasutusõiguste tagamisele.

Maailma Loodusefondi (*World Wildlife*

Federation, WWF) avaldatud teises raportis “Rikkad riigid, vaene vesi” jõuti sama-suguste järeldusteni. Autorid väidavad, et veega seotud kriisid ei piirdu vaid arengumaadega. Kliimamuutused ja veeressurside ebaperemehelik kasutamine võib ka jõukamates riikides pöuda põhjustada. Raporti kohaselt peavad arenenud riigid rinda pistma järgmiste väljakutsetega:

- vett tuleb väärtustada
- leida tasakaal veesäästu ja -tarbimise vahel
- tulla toime looduslike tulvavetega
- muuta või parandada vananevaid infrastruktuure
- suunata vee kasutust põllumajanduses
- vähendada vee saastumist

- koguda teadmisi veeringlusest ja -süsteemidest

Samal ajal näitab Hispaanias hiljuti tehtud uuring, et ainuüksi Madridis on 19 000 ebaseaduslikku kaevu, mis moodustab üle 10% pealinna kogu veetarbest. Ilmselt seisab linn suure kriisi ees, sest veereservuaarid on juba rohkem kui pooltühjad. Vastavalt Londoni Ülikooli tehtud ülemaailmsele põuaseirele (*UCL Global Drought Monitor*), on käesoleval hetkel üle 10 miljoni inimese üle kogu Euroopa, alates Lõuna-lirimaast kuni Balti riikideni, pidanud viimaste aastate jooksul toime tulema tavapäratute põuaperioodidega.

Lisateave:

Maailma Veenädala koduleht:

<http://www.worldwaterweek.org/>

WBCSD koduleht: www.wbcd.org

Maailma Loodusefondi koduleht:

http://assets.panda.org/downloads/rich_countries_poor_water_final_170706.pdf

EUROOPA LIIT VÕTAB OMAKS ÜLEMAAILMSED KEMIKAALIDE KLASSIFITSEERIMISE REEGLID

Euroopa Komisjon on levitanud uut EL-ile esitatava määruse kavandit, mille eesmärk on ühtlustada Euroopa Liidu kemikaalide klassifikatsiooni ja märgistust vastavalt Ühendatud Rahvaste Organisatsiooni (ÜRO) poolt välja töötatud ülemaailmselt harmoneeritud standardiga (*Globally Harmonized Standard*). Johannesburgi tippkohtumisel 2002. aastal olid maailma valitsused nõus võtma GHS-i kasutusele aastaks 2008.

Uus regulatsioon asendab Euroopa Liidu ohtlike ainete klassifikatsiooni, pakendamise ja märgistamise 40 aasta vanuse direktiivi 67/548/EMÜ ning vastava valmististe kohta käiva direktiivi (1999/45/EÜ). Plaanimatav regulatsioon täiendab ka uut REACH-poliitikat (*Registration, Evaluation and Authorisation of Chemicals*), mis kä-

sitleb kemikaalide ohutuse hindamist. Euroopa Komisjon tegi ettepaneku luua uus Euroopa Liidu kemikaalipoliitika (REACH) loomiseks juba 2003. aasta oktoobris. REACH-i eesmärk on luua tõhusam keemiliste ainete omaduste kindlaksmääramise süsteem, mille laiem eesmärk on parandada inimeste ja keskkonna kaitset. GHS ja REACH on plaanis kehtestada üheaegselt.

Käesoleva aasta 21. augustil algatati määruse kavandi üle kaks kuud vältav avalik arutelu. Pärast arutelu hindab Komisjon uue määruse õiguslikku mõju ning koostab lõpliku määruse ettepaneku. Uuele määrusele peavad enne kehtimahakkamist oma heakskiidu andma nii liikmesriikide valitsused kui ka Euroopa Parlamendi liikmed.

Uute eeskirjade kohaselt muudetakse vähesel määral ainete ning valmististe ohtlikkuse hindamise kriteeriume. Muutuste poolt mõjutatud ainete hulk peaks jääma samaks, kuid tõenäoliselt on mõju suurem valmististele. Osa aineid ja valmistisi tuleb tõenäoliselt ümberklassifitseerida.

Kavandatud määrus täiendab küll REACH-i, kuid komisjoni sõnul ei too see ettevõtetele lisakohustusi. Teisi EL-i õigusakte muutama ei pea, välja arvatud Seveso direktiiv (ohtlike ainete seotud suurõnnetuste ohu ohjeldamise kohta), mis vaadatakse üle.

Lisateave:

Euroopa Liidu REACH-i koduleht:

<http://ec.europa.eu/enterprise/reach/>

UUDISEID EUROOPAST UUDISEID EUROOPAST UUDISEID EUROOPAST

EUROOPA LIIDUS ON VÄHENENUD UUTE AUTODE CO₂ EMISSION

Maanteetransport tekitab rohkem kui ühe viiendiku Euroopa Liidu CO₂ heitkogusest. Sellest 50% põhjustavad omakorda erasõidukid. Maanteetranspordist tulenev emissioon on võrreldes 1990. aastaga kasvanud 22%. Põhjusiks on ilmselt nii suurem autode arv teedel kui ka aastas läbisõidetavate vahemaade pikenemine.

Tuleb siiski täheldada, et tänu mitmele algatusele on alates 1995. aastast uute autode heitmed vähenenud. Vastavalt Euroopa Komisjoni igaaastasele raportile (august 2006) on 2005. aastal uute autode CO₂-heitmed vähenenud keskmiselt 12,4% võrreldes 1995. aasta tasemega (2003. aastal oli see 11,8%). Raport kiidab sellise edenemise heaks, kuid rõhutab, et autotööstus peab tegema lisapingutusi, et pidada kinni kohustusest vähendada aastateks 2008/2009 heitkoguseid 25% võrreldes 1995. aastaga. Eesmärk on viia keskmine CO₂ emissioon 140 g/km tasemeni.

Euroopa Liidus autodest tulenevate CO₂-heite vähendamise strateegia toetub kolmele põhisambale. Kõige tähtsam neist on Euroopa, Jaapani ja Korea autotootjate lubadused rakendada keskkonnatehnoloogiaid ja vähendada oma autode CO₂-heidet. Seejuures püüavad Euroopa tootjad jõuda 140 g/km emissiooni tasemeni 2008. aastaks ning Jaapani ja Korea autovalmistajad 2009. aastaks. Teine samm on tarbijatele pakutav teave (nt kütust säästvate autode märgistamine). Kolmas samm on majandusmeetmete kasutamine keskkonnasõbralike autode eelistamiseks (nt kütuse hind, automaks, CO₂ maks).

Lisateave:

Euroopa Komisjoni autodest tuleneva CO₂ emissiooni vähendamise strateegia koduleht:
http://ec.europa.eu/environment/co2/co2_home.htm

EUROOPA ETTEVÕTLUSAUHINNAD KESKKONNAALAL

Euroopa keskkonnasõbralike ettevõtete konkursi on korraldatud juba 1987. aastast ning see toimub üle aasta. Konkursi eesmärk on tõsta esile ettevõtteid, kes paistavad silma oma suurepärase keskkonnategevusega ning on sellega eeskujuks teistele ettevõtetele. Konkursi innustab Euroopa ettevõtteid üksteisega mõõtu võtma ja sellel on positiivne tulemus ka keskkonna jaoks.

2006. aastal osales üleeuroopalisel konkursil rekordarv ettevõtjaid – 139 ettevõtet 23 riigist. Eesti eelvooru võitjatest kasutasid võimalust Euroopa konkursil osaleda Eesti Energia AS ja Paekivitoodete Tehase OÜ. Kahjuks ei jõudnud kumbki meie ettevõtetest 12 finalistit hulka. Finalistide hulka kuulusid seekord ettevõtted Austriast, Soomest, Saksamaalt, Ungarist, Itaaliast, Hollandist, Hispaaniast ning Suurbritanniast. Nende seast selgitati välja võitja neljas kategoorias: 1) juhtimine, 2) toode, 3) tootmisprotsess ja 4) rahvusvaheline koostöö. Neli õnnelikku ettevõtet said teenitud autasud kätte 1. juunil 2006

Brüsselis toimunud Rohelise Nädala raames. Võitjateks osutusid vastavalt kategooriatele: 1) Sotral SpA (Itaalia) ökoefektiivse toitlustusteenuse pakkumise eest, 2) Windsave Ltd (Suurbritannia) tuuleenergiaühiti Plug'n'Save eest ja DTS OABL SL (Hispaania) keskkonnasõbraliku putukatõrjelaki eest, 3) Volkswagen AG (Saksamaa) autode lammutamisel tekkivate purustijäätmete kasutamise tehnoloogia eest, 4) ID-L inspired innovations (Holland) Ragbag® ümbertöödeldud plastist kotid India kaltsukaupmeestele ja YIT Rakennus Oy (Soome) Peterburi reoveepuhastusjaama ehitamise eest.

Üritusel jäi kõlama lause, et jätkusuutlikud ettevõtted mitte ainult ei kaitse keskkonda, vaid panustavad uuendustesse ja majanduskasvu suurenemisse.

Lisateave: Eesti Keskkonnaministeeriumi koduleht:

<http://www.envir.ee/ippc/tipp.htm>,
 Euroopa Liidu keskkonnasõbralike ettevõtete konkursi koduleht:
http://ec.europa.eu/environment/awards/entries_2006nom_en.htm

EUROOPA ENERGIASÄASTU VÕISTLUS

Euroopa Komisjoni on algatanud Euroopa säästva energia kampaania 2005–2008, mille eesmärk on propageerida säästva energia tootmist ja kasutust ning tõsta sellega seotud teadlikkust kõigi huvirühmade – kodanike, organisatsioonide, eraetevõtete, riigiametite, omavalitsuste, energiaetevõtete, tööstusliitude, valitsusväliste organisatsioonide seas. Kampaania raames viiakse läbi mitmeid tegevusi, üks neist on igaaastane Euroopa säästva energia kampaania võistlus.

Võistluse eesmärk on tuua esile, premeerida ja tunnustada kõige väljapaistvamaid ja uudsemaid programme, projekte või tegevusi, mida organisatsioonid on energiasäästuks ette võtnud. Taoline võistlus

motiveerib edasistele tegudele, et energiat kui ülimalt olulist ressursi säästa. 2006. aasta auhindade kättejagamise tseremonia toimub 29. jaanuarist kuni 4. veebruarini Euroopa Liidu energiasäästunädala raames Brüsselis. 2006. aasta võistlusel osalemise dokumentide esitamise tähtaeg on 3. november 2006. Võistlusel osalemiseks peab olema Säästva Energia Kampaania partner.

Infot kampaania partneriks saamise ning võistluse kohta leiab Euroopa Komisjoni Energia ja Transpordi Peadirektoraadi kodulehelt www.sustenergy.org.

EESTI LÄHIAJA ENERGIATULEVIK – TAASTUV VÕI RADIOAKTIIVNE?

Valdur Lahtvee, EKJA juhatuse esimees

Ekspertide, sealhulgas ka Eesti Energia spetsialistide arvates vajab Eesti kümne aasta pärast oma elektritarbe rahuldamiseks tootmisseedmeid võimsusega ligikaudu 1800–2200 MW. Kaks aastat tagasi Riigikogu heakskiidu saanud kütuse- ja energiamajanduse arengukavas sätestatud ja 2006. aasta jaanuari alguses Vabariigi Valitsuse poolt kinnitatud elektritootmise arengukavas ülekorratuna on Eesti energiapoliitikal kaks põhieesmärgki: tagada energiatootmise varustuskindlus kodumaiste jõujaamade abil ning keskkonnanahoidu ja varustuskindlust silmas pidades põlevkivi osakaalu sammsammuline vähendamine energiabilansis. Et peagi rakenduvad Euroopa Liidu keskkonnanõudeid järgides saavad Narva elektrijaamad pärast 2015. aastat toota elektrit vaid 400 MW võimsusega (aastatel 2002–2004 uuendatud kahe põlevkivi kasutava keevkihtploki), siis on juba täna väga oluline teada vastust küsimusele, millist kütust kasutades, millise raha eest ja kes rajab “puudujäävad” 1400–1800 MW. Uue jõujaama ühe megavati ehitamise maksumus tuleb gaaskütetel töötaval elektril ja soojust koos tootval jaamal umbes 12 miljonit, tuulejaamal 12–14 miljonit, biomassi põletaval koostootmisjaamal 25 miljonit, veejõujaamal 25–30 miljonit ja tuumajaamal 60 miljonit krooni. Samas maksab põlevkivielektritootmisseedmete uuendamine Narva elektrijaamades ligi 9 miljonit krooni megavati kohta. Katlakütuste hinnad energia tootmisel (keskmised hinnad 1 MWh kohta, käibemaksuta, Eesti Energeetika 2004 andmetel) on täna järgmised: tuul ja veejõud tasuta, põlevkivil 53,5; tükk- turbal 99,7; hakkepuidul 100,8; maagaasil 144,3; raskel kütteilil 172,2; põlevkiviõlil 168,9 ja kergel kütteilil 400,9 krooni.

Et taasiseseisvunud Eesti kõik valitsused on paraku riigi energiapoliitika rakenda-

misel läbi kukkunud, on tänaseks põlevkivi osakaal elektritootmisel kasvanud 95%-ni ja siit tasemelt alternatiividega rakendamisega homme alustada on loomulikult ülimalt raske.

Kõige odavama investeeringumaksumuse tõttu soodsaimana näiv võimalus – uuendada põlevkivikatlad kogu vajamineva võimsuse ulatuses – polegi nii atraktiivne, sest põlevkivi kasutamise kaasnivad keskkonnakahjud on muudest kütustest/tehnoloogiatest ulatuslikumad ja üha enam arvestatakse ja lülitatakse neid kahjusid elektrihinna sisse. Samuti on põlevkivivarud piiratud ja nafta maailmaturuhinna tõusuga kaasneva õlitootmisbuumi edenemisega võib põlevkivi kodumaise elektritootmise tarbeks nappima hakata juba 25 aasta pärast – kiiremini kui ammuksid täna põlevkivist elektrijaamiseks ehitatavate seadmete tehniline ressurss. Tootmisseedmete ehitamise hinna odavuse poolest järgmise – maagasi kasutuselevõttu piiravad impordisõltuvusega kaasnevad julgeolekuriskid. Nii arvavad valdav osa majandus- ja julgeolekuspetsse, et enam kui viiendiku kodumaise elektritarbimise sõltuvusse seadmine imporditavast Vene gaasist on Eestile kindlasti hukutavam kui muudele Euroopa Liidu liikmesriikidele, sest väliskaubanduse bilanss on Eestil juba täna liiga suurelt negatiivne.

Jäävadki järele taastuvallikad (biomassi ja tuule energeetilist varu jätkub siinmaal ka 10-kordses mahus elektritarbimise katteks, veejõudu Eestis napib), põlevkivi ja tänaseks meedia ja üksikute tuumaenergiapoolrajajate üles haibitud tuumaenergeetika.

Tuumaanergetika vastu räägib tänaste turul olevate tootmisseedmete liiga suur ühikvõimsus (1000 MW ja enam), mis ei

sobi Eesti suvise madala tarbimiskorrumuse tipuga (450 MW) ja mille hind on liiga kõrge. Tuumareaktorite turuhind on umbes 60 miljonit krooni megavati võimsuse kohta, kusjuures sellele hinnale lisanduvad kulud, mida tuumaenergiatootjad siia maani on püüdnud maksu maksjate kanda jätta – nimelt kasutatud tuumakütuse ja tootmise käigus kasutatavate seadmete käitamisel, remondil ja väljavahetamisel tekkivate kõrge radioaktiivsusega jäätmete keskkonnanõu säilitamine ja eluea lõpetavate jaamade sulgemisega seotud kulud. Nii tuleks Leedu Ignalina AEJ esimese reaktori sulgemiskulude (930 MEUR) näitel tuumajaama hinnasildile panna ühikmaksumuseks vähemalt 72 miljonit krooni MW eest. Ka 20 aasta tagune Tšernobõli AEJ katastroof või 11. septembri 2001 New Yorgi sündmused on kogu maailmale selgeks teinud, et vaatamata ohutusabinõudele ei saa ühtki tuumajaama pidada õnnetuste ja avariide suhtes riskivabaks just inimeste tehtavate vigade ja tahtliku käitumise (terrorismi) tõttu. Tuumajaama, nii nagu ka kõikide muude suurte kondensatsioonirežiimil töötavate elektrijaamade häda on see, et 2/3 primaarenergiast läheb korstnasse (või soojendab veekogusid) ja nii on neis jaamades elektritootmise tõhusus vaid 25–35%. Lisanduvad suured kaod elektrenergia kauge maa taha ülekandmisel.

Energiabilansis kodumaiste ja imporditavate kütuste tasakaalu otsides, kodumaiste olemasolevate ressursside kättesaadavust ja hinda ning võimalikke riske arvestades olen seisukohal, et Eestile sobilik elektritootmiskokteili retsept lähema 15 aasta perspektiivis oleks 50% põlevkivist, 20% gaasist, 20% tuulest ja 10% biomassist toodetud elektrit. Tuumaanerial Eestis selle elektritootmisviisi liigse kalliduse ja kõrge riski tõttu ruumi pole. Järgnevatel aastatel on mikroenergeetikaseadmete hinnalangust ja vesinikuenergeetikalahenduste küpsemist eeldades võimalik põlevkivi põletamisega elektritootmisest loobuda biomassi gaasistamisele ja vesinikuküttele rajatud haigutatud tootmise osakaalu suurendades.

EUROOPA ÜHENDUSE ÖKOMÄRGISE TAOTLEMINE EESTIS

Viire Viss, *Säästva Eesti Instituut,
keskkonnanõuandjate programm*

Euroopa Ühenduse ökomärgis – Lilleke – võeti kasutusele 1992. aastal. Praegu on jõus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1980/2000. Üleeuroopalise ökomärgise loomist ajendas ühtse ökomärgise andmise süsteemi loomine kõikidele liikmesriikidele. Enamikus vanades ja ka uutes liikmesriikides on olemas rahvuslik ökomärgise andmise süsteem, kuid EÜ ökomärgise eelis rahvuslike ökomärgiste ees on EÜ ökomärgise ühtsete kriteeriumide kehtimine kõigis liikmesriikides. EÜ ökomärgise tooterühmade kriteeriumide loomisel osalevad kõik liikmesriigid ja huvirühmad (teadusasutused, ametkonnad, tootjad, tarbijajühendused, keskkonnaorganisatsioonid jt) ja need kinnitatakse komisjoni otsustega. EÜ ökomärgise kriteeriumidele vastavust hindavad ja kasutusõiguse annavad riigi poolt määratud pädevad asutused (Eestis Keskkonnaministeeriumi Info- ja Tehnokeskus).

EÜ ökomärgise tootekriteeriumid vaadatakse regulaarselt üle, et võtta arvesse tehnoloogia ning teaduse arengut. Üldjuhul luuakse sedavõrd ranged kriteeriumid, et turul vastavad nendele ligikaudu 1/3 tooterühma toodetest. See tagab, et ökomärgisega tooted on tõepoolest teistest sama funktsiooni ja kvaliteediga toodetest keskkonnasõbralikumad ning ei teki olukorda, kus kõigil tooteil võib olla ökomärgis.

Mis on ökomärgis?

Turul on toodetel sadu märke, osa neist on seotud keskkonnaga. Kõik keskkonnaga seotud märgised ei ole veel ökomärgised. Ökomärgised ei ole nt kohustuslikud hoiatavad märgised (nt "Söövitav", "Mürgine"), informatiivsed (nt "Viska prügikasti", Maailma Loodusefondi pandamärgis), jäätmekäitlusega seotud (nt "Roheline Punkt", "Möbiuse leht") või isedeklareeritavad märgised (nt Eesti Energia Rohelise energia märk).

Rahvusvaheline Standardiorganisatsioon (ISO)¹ jagab keskkonnaga seotud märgised kolme tüüpi: I tüüp on ökomärgised (ISO standard 14024), II tüüp isedeklareeritavad märgised (ISO 14021) ja III tüüp keskkonnateatistid (ISO 14025). Kahest viimasest seekord juttu ei

tule.

Ökomärgist (I tüüp) peetakse kõige rangemaks keskkonnamärgiseks. See on vabatahtlikkuse alusel taotletav ning toodetele ja teenustele erapooletu institutsiooni poolt antav märgis. Ökomärgist saab taotleda toodetele või teenusele, millele on kehtestatud kriteeriumid. Kriteeriumeid töötavad välja huvirühmade esindajad (tööstus, ametkonnad, teadlased, tarbijad jne). Kriteeriumid toetuvad teadusuuringutele ning arvesse võetakse kogu toote olemusringi jooksul tekkivat keskkonnamõju. Teave toote või teenuse keskkonnasõbralike omaduste kohta antakse edasi sümbolina, mida võib kasutada tootel, toote pakendil, etiketil, tootega kaasnevates dokumentides, reklaamides.

Praegu on üle maailma umbes 40 ökomärgiseskeemi. Kõige tavalisemad on riigisisese skeemid, millega võivad ühineda ka teiste riikide tootjad ja teenusepakkujad. Välja on töötatud ka kaks regionaalselt kasutatavat ökomärgise andmise skeemi: Euroopa Ühenduse ökomärgise andmise süsteem ja Põhjamaade Luigemärgise süsteem.

Milleks ökomärgis?

Euroopa Ühenduse ökomärgise eesmärk on propageerida keskkonda vähem mõjutavate toodete arendamist, tootmist, reklaamimist ja kasutust. Samas pakub see tarbijatele paremat teavet toote keskkonnamõju kohta ning lihtsustab valikute tegemist.

Peale keskkonna säästmise on tootjal ökomärgise taotlemiseks veel mitmeid (majanduslikke) põhjusi:

- Ökomärgis tõestab tarbijale, et tema ostetud toode on keskkonnasõbralikum kui teised samasse tooterühma kuuluvad tooted.
- Ökomärgis on usaldusväärne, kuna selle annab välja sõltumatu organisatsioon, toetudes adekvaatsele teabele ja teadusuuringutele.
- Ökomärgis teavitab tarbijat, et tootja hoolib keskkonnast ning tõstab ettevõtte mainet. Keskkonnateadlikud tarbijad jäävad enamasti truuks ökomärgisega toodetele.
- Ökomärgis eristab toote teistest samaväärtsetest ning annab turueelise.
- Ökomärgise kriteeriume võidakse kasutada (riigi)hankedokumentides, seega on lihtne tõestada ökomärgisega toote keskkonnatähtsust.
- Toote keskkonnamõju hindamine ökomärgise taotlemise protsessis toob esile parendamise võimalused (nt tehnoloogia muutmine) ning üldjuhul tõhustab ka ressursikasutust (s.t hoiab kokku raha).

EÜ ökomärgise taotlemine

Euroopa Ühenduse ökomärgise kriteeriumid on välja töötatud 23 tooterühmale ning väljatöötamisel on 4. Kuna ökomärgis on suunatud tavatarbijale, siis on kriteeriumid kehtestatud peamiselt majapidamistoodetele – nõudepesuvahenditele, pesupulbritele, pehmepaberitoodetele, külmikutele, jalanõudele, arvutitele, sisevärvidel ja -lakkidel jne. EÜ ökomärgist on võimalik taotleda kahele teenusele – majutusteenusele ja puhkekülale või -laagriks.

Ökomärgise taotlemine hõlmab kahte etappi: taotluse koostamine ja esitamine ning taotluse hindamine. Taotlusi hindavad igas riigis pädevad asutused, Eestis Keskkonnaministeeriumi Info- ja Tehnokeskus (ITK).

Kes võivad ökomärgist taotleda?

Euroopa Ühenduse ökomärgist võivad taotleda ja kasutada kõik tööstus- ja teenindusettevõtted, s.t tootjad, importijad, teenuseosutajad, hulgi- ja jaemüüjad, kelle tootele/teenusele on loodud keskkonnakriteeriumid. Importijad, hulgi- ja jaemüüjad võivad taotleda ökomärgist toodetele, mida nad turustavad oma kaubamärgi all. EÜ ökomärgis on Euroopa-keskne, seega taotlevad märgist peamiselt 25 Euroopa Liidu liikmesriigi ettevõtted. Samas on märgist võimalik taotleda ka Norra, Islandi ja Liechtensteini, aga ka mitte-Euroopa ettevõtetel.

Taotluse esitamine

Enne taotluse esitamist tuleb hinnata, kas ettevõtte saab ökomärgist taotleda ja kas tema toode/teenus kuulub tooterühma, millele on loodud ökomärgise kriteeriumid. Kui nendele kahele tingimusele vastatakse, tuleb ettevõtetel võtta ühendust pädeva asutusega – ITK-ga. Pädev asutus pakub teavet ökomärgise taotlemise protseduuri kohta ning annab teada, millised dokumendid tuleb ökomärgise taotlemiseks esitada. Pädev asutus annab teada vajadusest teha katseid aktsepteeritud laborites või esitada teatud sertifikaate.

Taotluse hindamine ja ökomärgise saamine

Taotlust hindab ITK, kes vajaduse korral kaasab eksperdid. Taotlus peab sisaldama täidetud vorme ning kohustuslikke sertifikaate, katsete tulemusi (vastavalt tooterühma kriteeriumide nõudmisele), toote näidist (pakend/etikett) jne. Kui taotluses esineb puudusi, määrab pädev asutus tähtaja puuduste kõrvaldamiseks ja teavitab sellest taotlejat. Soovi korral võib pädeva asutuse esindaja (või neid esindav ekspert) ettevõtet külastada ja kontrollida andmete õigsust, teavitades ettevõtet sellest eelnevalt.

Pädev asutus teeb endast oleneva, et taga-

¹ International Standardization Organization, <http://www.iso.org>

da talle usaldatud andmete ja dokumentide kaitsmine võltsimise ja väärkasutamise eest. Ökomärgise kasutamise õiguse saab taotleja pärast kõigile kriteeriumidele vastavuse tõestamist ja lepingu sõlmimist.

Ökomärgise kasutamine (lepingu sõlmimine)

Enne märgise andmist ei tohi ökomärgist kasutada ega sellele reklaamis viidata. Pärast märgise andmist tohib seda teha ainult seoses konkreetse tootega, millele märgis on omistatud. Igasugune vale või eksitav reklaam ja märgise kasutamine on keelatud. Pädev asutus sõlmib iga ökomärgise taotlejaga lepingu märgise kasutustingimuste kohta.

Pärast lepingu sõlmimist saab ettevõtte õiguse kasutada ökomärgise sümbolit oma tootel, toote pakendil, etiketil, tootega kaasnevates dokumentides ja reklaamis. Ökomärgis esitatakse koos lillekese logo, litsentsi registreerimisnumbri ja vähemalt ühe (aga mitte rohkem kui kolme) mõjuga keskkonnale.

Ökomärgisega toodete ja ökomärgise kasutamise õigust omavate isikute andmed avaldatakse Euroopa Komisjoni ökomärgise registris. Ökomärgis on kehtiv nii kaua, kuni tooterühmale pole kehtestatud uusi kriteeriumeid. Tavaliselt vaadatakse kriteeriumid üle iga 3–5 aasta järel.

Ökomärgise kasutamist kontrollib pädev asutus, kellel on õigus tootjalt igal ajal küsida tõendeid ökomärgise vastavuse kohta kriteeriumidele.

Ökomärgisega seotud kulud

Ökomärgise taotlemise, saamise ja kasutamisega kaasnevad taotlejale alljärgnevad kulud.

- Tööajakulu
Tööajakulu ökomärgise taotlemise läbiviimiseks sõltub ettevõtte ja toote omapärasest, andmete olemasolust ja kättesaadavusest, kaasatud inimeste arvust (nii ettevõtte töötajate kui väliste ekspertide omast) jne.
- Katsetamis- ja kontrollimiskulud
Taotlejad maksavad kriteeriumidele vastavuse kontrollimis- ja katsetamiskulud ise.
- Vajadusel seadmete ja tootmise ümberseadistamise kulud, lisainvesteeringud
- Taotlemise menetluskulud (riigilõiv)
Ökomärgise taotluse eest tuleb tasuda taotluse menetluskulud. Ühe taotluse menetlemise riigilõiv on 5000 krooni. Väike- ja keskmise suurusega ettevõtetele vähendatakse taotluse esitamise lõivu 25%.
- Ökomärgise kasutamise aastamaks
Iga taotleja, kellele on antud ökomärgis, tasub ökomärgise andnud pädevale asutusele märgise kasutamise eest aastamaksu. Aastamaks on 0,15% ökomärgisega toote

aastasest käibest või alammäär (500 eurot). Väike- ja keskmise suurusega ettevõtetele vähendatakse aastamaksu 25%. Taotlejad, kes on EMAS-registreeritud või ISO 14001 standardi kohasel sertifitseeritud, võivad saada aastamaksu lisavabastust kuni 15%. Esimesel kolmel ökomärgist taotleval ettevõttele võib vähendada aastamaksu määra veel 25%. Kõik mainitud soodustused on kumulatiivsed, kuid üle 50% aastamaksu vähendada ei tohi. Majutusteenuste ning puhkeküla ja -laagri tooterühmades võib piisettevõtete (alla 10 inimese) taotluse esitamise lõivu vähendada kuni 75%.

EÜ ökomärgise rakendamise projekt Eestis

2006. aastal viis SEI-Tallinn Keskkonnaministeeriumi tellimisel läbi projekti EÜ ökomärgise rakendusest Eestis. Projekti eesmärk oli hinnata osalevate pilootettevõtete valitud toodete vastavust EÜ ökomärgise kriteeriumidele ja saada kogemusi ökomärgise taotlemiseks Eestis. Hetkel ei ole ühelgi Eesti tootjal või teenusepakkujal EÜ ökomärgist.

Pilootettevõtteid oli kolm – professionaalsete puhastusainete tootja ja müüja AS Estko, kes valis hindamiseks käsinõudepesuvahendi tooterühma kuuluva toote. Teine ettevõtte oli värve, lakke, pahtleid, liime jms tootja ja müüja Eskaro AS (valis hindamiseks sisevärvide ja -lakide tooterühma kuuluva AKRIT ja SYMPATHIA sarja tooted). Kolmas ettevõtte oli teenindussektoris kuuluv Soomaa hostel (majutusteenuse tooterühm). Kahe esimese ettevõtte toodetele on kehtestatud suhteliselt konkreetsed nõudmised toote koostisele ja kasutuskõlblikkusele, millele peab 100% vastama. Majutusteenusele esitatavad nõuded sisaldavad nii kohustuslikke kui ka valikulisi kriteeriumeid ning puudutavad lisaks energia- ja veeäästule, jäätmekorraldusele ja püstitoodele esitatud nõuetele üldise juhtimise ja klientide teavitamisega seotud nõudeid. Valikuliste kriteeriumide seast peab ettevõtte koguma kindla punktisumma.

Kolme pilootettevõtte kogemus näitas, et ei olegi nii raske kriteeriumidele vastata, kui algul võis tunduda. Andmete oli üldjuhul lihtne koguda, kuna nõuded ühtivad muude EL nõuetega. Probleemsemaks osutus tõendusmaterjalide kogumine (nt tooraine tootjalt) või vajalike katsete läbiviimine (Eestis ei ole sobivad laboratooriume). Kohati tekkis raskusi nõuete tõlgendamisel või terminite mõistmisel. Suuri muudatusi toodetes/tootmisprotsessides ei olnud vaja teha, seega oleksid lisakulud ökomärgise taotlemisel minimaalsed (lisatööaeg, katsed, uued etiketid). Nii Estko kui ka Eskaro mainisid, et olemasoleva tootmise muutmi-

sest lihtsam oleks kasutada ökomärgise kriteeriumeid juba tootearendusprotsessis, s.t. uute toodete loomisel.

Projekti eesmärk ei olnud viia ettevõtteid ökomärgise taotlemiseni, kuid siiski olid kõik kolm ettevõtet väga edukad ning ökomärgise taotlemist pooldavad. Loodetavasti esitavad nad taotlused EÜ ökomärgise saamiseks, olles sellega esimesed Eestis. Projekti tulemusena valmis ettevõtetele ka juhendmaterjal EÜ ökomärgise taotlemiseks.

Lisateave:

Euroopa Ühenduse ökomärgise ametlik koduleht:

<http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/>

Euroopa Ühenduse ökomärgise andmebaas: <http://www.eco-label.com>

Eesti Keskkonnaministeeriumi koduleht: <http://www.envir.ee/emas>

Taotlemine:

Eesti Keskkonnaministeeriumi Info- ja Tehnokeskus: <http://www.keskkonnainfo.ee>

Hedi Leomar, EMAS-i ja ökomärgise spetsialist

hedi.leomar@ic.envir.ee, tel: 673 7596

Ökomärgised ei ole:

Mahepõllumajandusmärgised	
	KRAV. Rootsi mahemärk http://www.krav.se
	Luomu. Soome mahemärk http://www.luomu.fi
	Eesti mahemärk
Hoiatusmärgised (kohustuslikud)	
	Mürgine
	Väga tuleohtlik
Jäätmekäitlusega seotud märgised	
	Roheline Punkt. Toode kuulub Rohelise Punkti pakendikogumissüsteemi
	Möbiuse leht. Toode või pakend on taaskasutatav (valge) või taaskasutatud (must)
Isedeklareeritavad märgised	
	Roheline Energia. Märgist võib tootja oma pakendil kasutada juhul, kui ta on olnud Rohelise Energia sertifikaadi, http://roheline.energia.ee
	Roheline Trüki. Trükifirma Triip keskkonnasõbraliku trükise kaubamärk, http://www.triip.ee
Informatiivsed märgised	
	Astma ja allergia märk. Tootes pole kasutatud lõhnaaineid ega valgendeid
	WWF. Maailma Loodusefondi märgis nende, kes fondi toetavad
	Loodussõbralik toode. Eesti Rohelise Liikumise märgis tõmbamaks tähelepanu keskkonnasõbralikele toodetele kaubanduses

KESKKONNAVASTUTUSE SEADUSE EELNÕU

Keskkonnavastutust reguleerivad praegu mitu keskkonnavalast eriseadust ja põgusalt võlaõigusseadus. Keskkonnavastutuse alaseid üldsätteid sisaldavat seadust veel ei ole. Mis tahes eriseaduses sisalduva normi rakendamisel tekib aga mitmeid põhimõttelisi küsimusi (nt kas isik vastutab, kui kahju on tekitatud tegevusega, milleks on olemas luba; kuidas hinnatakse kahju suurust; kuidas tekitatud keskkonnakahju heastatakse; millised kulud kannab kahju tekitaja). Alati ei ole ka selge, millist seadust tuleb keskkonnakahju osas kohaldada. Kas näiteks pinnases olevate saasteainete suhtes, mis on juba jõudnud ka põhjavette, kohaldub veeseadus või jäätmeseadus? Euroopa Parlamendi ja nõukogu **direktiivi 2004/35/EÜ** keskkonnavastutusest keskkonnakahjustuste ärahoidmise ja parandamise kohta (edaspidi direktiivi) ülevõtmine eeldab kas olulisi täiendusi olemasolevatesse seadustesse või uue keskkonnavastutust reguleeriva seaduse väljatöötamist. Töörühm leidis, et otstarbekam on töötada välja **uus terviklik keskkonnavastutust reguleeriva seaduse eelnõu**.

Keskkonnavastutuse seaduse väljatöötamine võimaldab ühtlasi koondada keskkonnavastutuse norme ning seeläbi ühtlustub keskkonnavastutuse regulatsioon tervikuna (kui tulevikus töötatakse välja keskkonnakoodeks, moodustaks keskkonnavastutust reguleeriv osa ühe tervikliku osa koodeksist). Tulevikus on võimalik teha seadusesse ka muudatusi ning hõlmata valdkonnad, mis käesolevast eelnõust on välja jäänud. Keskkonnavastutuse seadu-

se eelnõu väljatöötamine on seega vajalik nii direktiivi ülevõtmiseks kui ka keskkonnavalase vastutuse siseriiklikuks reguleerimiseks ja olemasoleva regulatsiooni korraldamiseks. Keskkonnavalase vastutuse süsteemsem ja põhjalikum reguleerimine võimaldab tõhusamalt rakendada saastaja maksab põhimõtet ning tõhusamalt reageerida keskkonna kahjustamisele, mis omakorda peaks tagama puhtama elukeskkonna ning elurikkuse säilimise.

Keskkonnavastutuse seaduse **eesmärk** on luua keskkonnakahju heastamise regulatsioon, mis tagaks kahjustatud keskkonna taastamise või asendamise kahju tekitaja poolt. Seeläbi rakendub "saastaja maksab"-põhimõte, mis on ka üks EL keskkonnapoliitika aluspõhimõtteid ning vaadeldava direktiivi peamine eesmärk. Väljatöötatud eelnõusse peaks Keskkonnaministeeriumi üle võtma mitte üksnes keskkonnavastutuse direktiivi miinimumnõudeid, vaid kasutama liikmesriikidele antud otsustusõigust regulatsiooni direktiiviga võrreldes laiendada (nt kahju tekitaja mõiste osas).

"Saastaja maksab"-põhimõtte kohaselt peab kõik tegevusega kaasnevad kulud kandma saastaja ning tuleb **vältida** keskkonna kahjustamisega kaasnenud **kulutuste panemist ühiskonnale**. Kui saastaja kõik tegelikud kulutused (sh keskkonnakahju tekitamisega seotud) kajastuvad tema toodete või teenuste hinnas, siis kaotab keskkonda kahjustav ettevõtja konkurentsieelise võrreldes keskkonnakaitsemeetmesse investeerinud ettevõtjatega. Kokkuvõtlikult võib märkida, et "saastaja maksab"-põhimõtte rakendamise eesmärk on vältida olukorda, kus keskkonnakaitse arvelt säästva isiku pakutavad teenused või tooted saavad hinnaeelise, võrreldes keskkonnasõbralikumalt käituvate (ja see-

tõttu sageli keskkonnakaitselisi investeringuid tegevate) isikute teenuste või toodetega. Saastajana tuleb käsitleda kahju tekitajat. Tavapäraselt kasutatakse terminit „saastaja“ seoses saasteainete või jäätmete keskkonda viimisega. "Saastaja maksab"-põhimõtte kontekstis on „saastajal“ siiski laiem tähendus. Saastajaks võib olla mis tahes isik, kes oma tegevusega tekitab keskkonnakahju. Kohandades saastaja maksab põhimõtet keskkonnavastutuse regulatsiooniga, võiks rääkida pigem "**kahju tekitaja maksab**"-põhimõttest.

Seega keskendub keskkonnavastutuse seadus (nagu ka keskkonnavastutuse direktiiv) keskkonnale (s.t ökosüsteemile) tekitatud kahju heastamisele ning on suunatud eelkõige **avalike huvide kaitsele**. Keskkonnavastutuse seadus ei reguleeri (analoogselt direktiiviga) isikule tekitatud tervisekahju ning varale tekitatud kahju hüvitamist. Samuti on oluline lähenemine, et saastaja ei tohiks teenida tekitatud keskkonnakahju arvelt, mille maksab kinni kogukond ehk üldsus (ehk maksumaksja).

Keskkonnavastutuse seadus valmib ning saadetakse Vabariigi Valitsusele ülevaatamiseks detsembris 2006.

Keskkonnavastutuse seaduse eelnõu töötas välja töörühm järgmises koosseisus: Evelin Lopman (Keskkonnaministeeriumi õigusosakond), Indrek Tamberg ja Mariina Hiiob (Keskkonnaministeeriumi veeosakond), Kadri Möller, Kadri Alasi, Lilika Käis (Keskkonnaministeeriumi looduskaitseosakond), Irma Pakkonen (Keskkonnaministeeriumi keskkonnakorralduse ja -tehnoloogia osakond), Toomas Liidja (Keskkonnainspeksioon), Rita Annus (Maa-amet), Kaarel Relve (TÜ keskkonnoõiguse õppetool), Valdur Lahtvee (Eesti Keskkonnanühenduste Koda).

UUSI ÕIGUSAKTE SEPTEMBRIS–OKTOOBRI

Mahepõllumajanduse seadus

Mahepõllumajanduse seadus võeti riigikogus vastu käesoleva aasta 20. septembril. Seadusest saab informatsiooni ettevõtete tunnustamise tingimustest, mahepõllumajanduse registri toimimisest ning põllumajandussaaduste ja -toodete märgistamisest, tootmisest ja impordist. Samuti loodi pea-

küdid riikliku järelevalve ning mahepõllumajanduse valdkonnas tegutsejate vastutuse kohta. Seadus jõustub 1. jaanuaril 2007.

<https://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=749997>

Ehitusseaduse, hooneühistuseaduse, korteriomandiseaduse, korteriühistuseaduse ja seadmete energiatõhususe seaduse muutmise seadus

Seadus võeti riigikogus vastu käesoleva aasta 27. aprillil. Ehitusseadust täiendati muuhulgas hoone energiamärgise ja energიაuditi koha pealt. Hooneühistuseaduse

majanduskavasse lisati kaks uut punkti ning oluline lõige, mis on seotud hooneühistute valitsemisega ning kõlab järgmiselt: energiamärgise hoonele tellib hooneühistu juhatuse omal algatusel või vähemalt ühe hooneühistu liikme nõudmisel ühe kuu jooksul nõude esitamisest arvates. Hooneühistu juhatusel on kohustus hoonele väljastatud energiamärgise koopia anda üle kõigile hooneühistu liikmetele. Korteriomandiseadust ja korteriühistuseadust täiendati punktidega, mis puudutavad jällegi energiamärgist ja energiaauditit.

JÄTKUSUUTLIK ETTEVÕTLUS – AINUKE VÕIMALUS PÜSIMA JÄÄDA

*Evelin Urbel-Piirsalu,
Säästva Eesti Instituut, keskkonna-
korralduse programm*

Tänapäeval on ettevõtluse roll ning vastutus jätkusuutliku arengu eest muutunud väga oluliseks. Seetõttu on vältimatuks muutunud ka säästva arengu põhimõtete võtmine ettevõtte äristrateegiasse. Samuti on oluline mõista, et keskkonnategevuse eesmärk pole ainult nõuetele vastamine ning keskkonnaprobleemidega toimetulek, vaid keskkonnakasutuse pööramine kasumi allikaks.

Säästva Eesti Instituut korraldab koostöös organisatsiooniga *The Natural Step* (TNS) seminari ettevõtete tipp- ja keskastmejuhtidele eesmärgiga muuta nende mõtteviisi ning tõsta teadlikkust ettevõtluse jätkusuutlikkuse vajadusest, tähtsusest ja kasulikkusest. Eesmärk on arendada teadmisi ja oskusi keskkonna- ja ühiskonnahoidliku otustamise vallas, et suunata tehnoloogilisi ja organisatsioonilisi muutusi jätkusuutlikkuse poole. Seminar ühendab endas säästva arengu neli dimensiooni – keskkonna, majanduse, ühiskondliku ja poliitilise dimensiooni. Antakse ülevaade säästva arengu alustest ning praktiliste näidete ja juhtumanalüüside kaudu näidatakse juhtidele ja otsusetegijatele, kuidas organisatsioone jätkusuutlikult juhtida. Tutvustatakse ka süsteemset lähenemist, mis on vajalik olukorra ja tegevuse analüüsimisel, stratee-

gilisel planeerimisel ning säästva arengu näitajate väljatöötamisel. Seminaril kasutatakse maailmas populaarsust kogunud TNS meetodit, mida on paljud ettevõtted üle maailma oma äristrateegia kavandamisel rakendanud. Seminar toimub interaktiivses vormis, mis võimaldab kõikidel osalejatel kaasa mõelda, rääkida ja mõista, kuidas õpitut ka ellu viia.

Seminar on suunatud eelkõige tippjuhtidele, kuna nende otsustada on ettevõtte üldine suund ja strateegia. Seminar aitab ettevõtete juhtidel:

- Tõsta teadlikkust ja arusaamist jätkusuutlikkusest seoses ettevõtte strateegiliste võtmeküsimuste ning võimalustega globaalses ning kohalikus kontekstis.
- Mõista, mis on ettevõtte juhile ja tema organisatsioonile oluline, et tagada ettevõtte jätkusuutlik areng kiirelt muutuv maailmas.
- Suhelda ning arutleda tunnustatud säästva arengu ekspertidega ja teiste tippjuhtidega jätkusuutlikkuse teemadel.

Seminar toimub **21. novembril 2006** Laulasmaa puhkekeskuses, mis asub looduskauanis kohas 35 km Tallinnast. Seminar algab 9.00 ning lõpeb 18.00. Pärast seminari toimuvat õhtusöögil on võimalik jätkata päevaseid arutelusid. Seminaril ja õhtusöögil osalemine on tasuta. Seminar toimub eesti ja inglise keeles (ilma suulise tõlketa, kuid materjalid on tõlgitud).

Esinejad ja läbiviijad on säästva arengu alal tuntud eksperdid Säästva Eesti Instituudist ja organisatsioonist *The Natural Step*.

Säästva Eesti Instituudi tegevuse põhieesmärk on suunata ühiskonna arengut ja keskkonnaseisundit mõjutavaid otsuseid tasakaalustatuse ja jätkusuutlikkuse poole.

The Natural Step on rahvusvaheliselt tuntud organisatsioon, kelle eesmärk on edendada globaalset jätkusuutlikkust juhtides ühiskondi ökoloogilise, majandusliku ning ühiskondliku jätkusuutlikkuse rajale ettevõtete, kogukondade ning riigivalitsuste koolitamise kaudu.

Seminar toimub Leonardo Da Vinci projekti "*Sustainability Vocational Training for Decision Makers and Managers*" raames.

Leonardo da Vinci

Projekti eesmärk on parandada teadmisi ettevõtete seotusest ja rollist jätkusuutliku arengu tagamisel ning rakendada neid teadmisi praktikas. Lisaks käesoleva seminari korraldamisele viiakse projekti käigus läbi ka kursus üliõpilastele ning koostatakse koolitusmaterjalid (nt ettekanded, käsiraamatud, juhendmaterjalid koolitajatele), multimeedia õpivahend ning interneti-põhine aruteluforum.

Projekti sihtrühma kuuluvad ülikoolid ja ka teised kõrgharidust andvad asutused, samuti ettevõtetejuhid, keskkonnaspetsialistid, otsusetegijad, kes on huvitatud oma keskkonnanjuhtimis- ja jätkusuutliku arengu alaste teadmiste parandamisest ning nende teadmiste rakendamisest.

Projekti partnerid on SEI-Tallinn, *The Natural Step* (Rootsi), Ungari Keskkonnanjuhtimise Organisatsioon (KÖVET).

Seadmete energiatõhususe seadus reguleerib nüüd muuhulgas seadmete registreerimist ja nõustamist nende asendamise korda. Peale muude paranduste muudeti neljanda peatüki pealkiri pöörates tähelepanu seadmete registreerimisele ja nõustamisele seadmete valikul. Seaduste muutmise seaduse lõiked jõustuvad vastavalt 2008. ja 2009. aasta algul.

<https://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=12740126>

Määruse "Veeuringut teostava proovivõtja atesteerimise kord" muutmise

Määrus võeti vastu käesoleva aasta 7. septembril. Selles täiendati keskkonnaministri 11. jaanuari 2002. aasta määruses nr 3 "Veeuringut teostava proovivõtja atesteerimise kord" sisalduvaid nõudeid atesteeritavatele ning atesteerimise käiku. Muuhulgas lisati, et atesteeritav asutus või isik määratakse keskkonnaministri käskkirjaga kuni viieks aastaks.

<https://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=12733236>

Kontakt:

Evelin Urbel-Piirsalu
Säästva Eesti Instituut
Tel: 6276 109
Faks: 6276 101
E-post: evelin.urbel@seit.ee

TRÜKISED

Ülevaade keskkonnamõju hindamise praktikast Eestis

Ilmunud on “Ülevaade keskkonnamõju hindamise praktikast Eestis”, mis on järjekorras üheksas trükis sarjas “SEI-Tallinna väljaanded”.

Trükisesse on koondatud aastatel 2005–2006 tehtud uuringute tulemused ja see koosneb kuuest peatükist: 1) keskkonnamõju hindamise üleeestiline ülevaade, 2) 27 KMH menetluse valikuuringu tulemused, 3) keskkonnamõju hindamine Euroopa kohtu ja Eesti kohtute praktikas, 4) KMH menetluse uuringu tulemused, 5) KMH aruannete kvaliteedi uuringu tulemused ja 6) kohalike omavalitsuste keskkonnaspetsialistide tööülesannete ja

tööks ettevalmistuse uuringu tulemused. Autorite hulgas on K. Peterson, P. Kuldna, H. Poltimäe, L. Keerberg ja M. Uustal. Uuringuid ja trükise väljaandmist rahastasid Keskkonnaministeerium ja Phare programm.

Esimene peatükk käsitleb keskkonnamõju hindamist üleeestilises plaanis nn vana keskkonnamõju hindamise seaduse (KeHAS) kehtivuse ajal (1. jaanuar 2001 kuni 2. aprill 2005). Nimetatud perioodil algatati üle Eesti 633 KMH-d, mis täisaastaid arvestades tegi 151 KMH-d aastas, varieerudes 95 ja 238 KMH vahel aastas. Oli ootuspärane, et sellistes suurima arendustegevusega piirkondades nagu Harjumaa ja Virumaa algatati tol perioodil vastavalt 35% ja 22% kõigist KMH-dest. Kõige vähem (2%) algatati KeHAS-i kehtivuse ajal KMH-sid Viljandimaal, Raplamaal, Järvamaal ja Põlvamaal. Valdkondade lõikes algatati enim KMH-sid sadamate, jäätme- ja tööstusobjektidega seoses. KMH algatamise motiiv oli 90%-l juhtudest seadusest tulenev kohustus algata-

da KMH, ülejäänud juhtudel tegi otsustaja kaalutletud otsuse. Litsentseeritud keskkonnaekspertide töökoormus oli uuritava perioodil küllaltki erinev, 26% ekspertidest oli juhteksperdi rollis 1–5 KMH-s, pea sama palju (30%) oli neid eksperte, kes osalesid enam kui 20 KMH-s, 44% juhteksperdist osales 6–20 KMH-s. Üleeestiline uuring näitas, et keskmiselt vältas KMH menetlus KMH algatamisest kuni KMH aruande heakskiitmiseni 6,3 kuud, varieerudes maakonniti keskmiselt 4,5 kuust kuni 8,8 kuuni.

Väljaanne on mõeldud kasutamiseks kõigile KMH menetluses osalejatele, aga ka üliõpilasetele ja teistele keskkonnamõju hindamise vastu huvi tundjatele, kes soovivad oma teadmisi täiendada või võrrelda oma töö tulemusi teiste samas valdkonnas tegutsejate omadega.

Trükist saab mahalaadida aadressilt: www.seit.e/failid/37.pdf

MIS TEHTUD? MIS TEOKSIL?

7. septembril toimus Keskkonnaministeeriumis seminar “Terviklik on kasulik”. Seminar eesmärk oli selgitada, mis peitub sõnakombinatsiooni “terviklik tootepoliitika” taga ning miks ja kellele seda vaja läheb. Seminaril anti ülevaade terviklikust tootepoliitikast (IPP) ning nimetatud poliitika kolme keskkonnamõjujuhtimisvahendi arengust Eestis. Need vahendid on Euroopa keskkonnamõjujuhtimis- ja -auditeerimissüsteem (EMAS), Euroopa Ühenduse ökomärgis ning keskkonnahoidlikud riigihanked.

Seminar eetikanded on kättesaadavad aadressil www.envir.ee/emas (uudised ja üritused).

LIHKMED

Eesti Keskkonnamõjujuhtimise Assotsiatsiooni liikmeskond koosneb tegevliikmetest ja toetajaliikmetest. Tegevliige on ettevõtlusega tegelev juriidiline isik, riigiasutus või omavalitsus, kes tunnustab ja järgib assotsiatsiooni põhikirja ning maksab liikmemaksu. Tegevliikmel on üldkoosolekul hääleõigus.

Toetajaliige on juriidiline või füüsiline isik, kes on huvitatud assotsiatsioonis aktiivselt või passiivselt tegutsemisest ja osalemisest ühisüritustel. Toetajaliikmel ei ole üldkoosolekul hääleõigust, kuid ta maksab liikmemaksu. Liikmeks astumise infot leiab EKJA kodulehelt.

Eesti Keskkonnamõjujuhtimise Assotsiatsiooni liikmed

TEGEVLIHKMED: AS Kunda Nordic Tsemment; AS Eesti Raudtee*; YIT Ehitus*; AS EKSEKO*; AS Eesti Energia*; ELLE OÜ*; AS Tallinna Vesi*; Cleanaway Eesti AS*; AS Tallinna Sadam*; Langham OÜ*; Ragn-Sells AS; Bureau Veritas Eesti OÜ; Dulevo OÜ; Riigimetsa Majandamise Keskus; maxit Estonia AS; AS Irbistero; OÜ J. R. Technoconsult, Integre OÜ, AS Teede REV-2, AS Rakvere Lihakombinaat, Elcoteq Tallinn AS*, Stoneridge Electronics AS, AS Enprima Estivo, Det Norske Veritas Eesti OÜ, Tallinna Prügila AS

TOETAJALIHKMED: ABB AS*; SEI-Tallinn*; Kertu-Liisa Terk*; Olavi Tammemäe*, Eike Riis; OÜ Hendrikson & Ko; AS TALTER; AS ELTEK; Alexander Efremov; AS K&H, Aleksandra Betmanova, OÜ TJO Konsultatsioonid, Kalev Lindal, Leelo M. Umbasaar, Ants Tammepuu, Anni Turro, AS ASPI, AS JALAX, Peeter Saks, AS ORTO, AS Mistran-Autex, Lembit Lait, AS ESTKO, Peep Pöbblu, Rein Hunt, Celander Ehitus, AS Metroser

* Asutajaliikmed

25. ja 26. oktoobril käisid 14 EKJA liiget külas Budapestis Ungari Keskkonnateadliku Juhtimise Organisatsioonis (KÖVET, www.kovet.hu). Kahepäevase külustusreisijooksul tutvuti KÖVET-i tegevusega ning külastati Paksi tuumaelektrijaama ja Dunapacki paberitööstusettevõtet. Reisimuljeid jagatakse järgmises teabelehes.

21. novembril korraldab Säästva Eesti Instituudi (koostöös organisatsiooniga *The Natural Step*) seminari ettevõtete tipp- ja keskkastmejuhtidele eesmärgiga muuta nende senist mõtteviisi jätkusuutlikumaks ning suurendada teadlikkust ettevõtluse jätkusuutlikkuse vajadusest, tähtsusest ja kasulikkusest. Eesmärk on arendada teadmisi ja oskusi keskkonna- ja ühiskonnahoidliku otsustamise vallas, et

suunata tehnoloogilisi ja organisatsioonilisi muutusi jätkusuutlikkuse poole.

Vt artikkel lk 11.

27. novembril korraldab Eesti Standardikeskus koostöös SEI-Tallinna ja ELLE-ga ISO 14001 1-päevase koolitusseminari ettevõtetele.

Lisateave: Lilian Ruckenberg, Eesti Standardikeskus, lilian@evs.ee, tel 605 5053.

4. detsembril viibib Eestis Euroopa Liidu energeetikavolinik Andris Piebalgs. Euroopa Komisjoni Eesti esinduse algatusel korraldatakse konverents taastuvate ja alternatiivenergiaallikate arengu võimalustest Eestis ja Euroopas. Konverentsi päevakava täpsustub.

Lisateave: Toivo Klaar, Euroopa Komisjoni esinduse juht, e-post: toivo.klaar@cec.eu.int, tel 626 4400.

7. detsembril toimub EKJA seminar “Jäätmeloast aruandluseni”, kus antakse ülevaade jäätmeloast taotlemisest ning tutvustatakse jäätmearuandluse juhendmaterjali. Seminar on mõeldud EKJA liikmetele ja teistele teemast huvitatud ettevõtetele.